

Narava in človek

v svoji pravi složnosti.

Spisal Živkov.

9.

Podgane in miši.

Ne čudimo se toliko, če od takih stvari, ki jih imamo radi, slišimo kaj lepega, — bolj pa se čudimo, če zvemo kaj takega od stvari, ki jih nimamo radi, in ktere se nam zdé brez pameti in serca, in ktere bi zavoljo sitnosti in škode, ki nam jo delajo, naj raji preganjali in uničevali. Tako se nam zdi pri podganah in miših. Da so te živali prijateljice glasbe in plesa, bomo pozneje vidili; tukaj omenjamo le drugih lepih lastnosti, da so namreč krotke in prijazne. Jetnikom so rade mile družbenice. Znani baron Trenk si je v ječi miš tak privadil, da mu je na klic vsikdar na ramo priletela. Neki oficir mu jo hoče odnesti, pa mu uide, se v kotič pred ječo skrije, in koj zopet nazaj smukne. Zopet mu jo vzamejo in v kletko zapró; tu ne je ničesa več, in pogine tretji dan. — Ko Kребилјона v ječo vtaknejo, pride po noči k njemu silo velika podgana, ktere se močno prestraši, ker je ne pozná. Drugi dan mu skoči pri obedu na mizo. Prejšnji jetnik si jo je odgojil in vkrotil. Če ravno so bile Kребилјonu podgane močno prigrajane, se mu ta vendar koj tako prikupi, da bi jo ječe rešen rad vzel seboj v Pariz, ako bi smel. M. de Latud, kteri je 38 let tičal po ječah, si je s pervega dve podgani privadil, da ste poklicane priletete in mu z roke jedle. Tudi druge bi rade kaj dobile; ena za drugo se jima pridruži, da jih je berž deset. Vsaka je imela svoje imé in prišla na svoje imé, in se kakor pesek, pustila gladiti. Še pred koncem leta jih je bilo 26 vse ene rodbine, ktere niso kake druge med seboj terpele. Po zgledu starejših so se mu privadile tudi mlajše. — Neki Nемец je podučil 6 podgan, ktere je po svetu kazal. Imel jih je v škatli, ktero je na mizo djal, odkril in s šibico pred njimi stal. Nobena ne smukne vun, temuč, ktero po imenu pokliče, tista pride, steče mu po roki, skoči na šibo, obsedi in pozdravlja gledavce; potem posluša gospoda in stori na tanko, kar ji veleval; leti po šibi gori in doli, se obeša sedaj za levo, sedaj za desno tačico, se potají, da je kakor merta, in se prebudí, kedar si ji reče.

Za plačilo za to sme gospodu po rami tekati, mu lice lizati in pol oreha pojediti, ktereга ima on v zobeh. Tako so vse druge svoje umetnoti kazale in dobivale enako plačilo. Sirota je namreč nekaj zgrešila, gospod jo krega; ta pa ponižno pobesi glavico, mirno ga posluša, in se skrjuje osramotena v škatlo. Ostalih pet še mora vse po redu hoditi in nekaj plesati. Na zadnje pa ena med njimi praska in cvili, da plahe gospe strah navira; ali na gospodov glas so mahoma vse pri miru. Kedar so plesale, je v škatlo zapodjena žalostna skrivoma na nje polukovala. — Kako so znajdene, kaže to: če ne morejo z gobčekom do kake slaje, rivajo repce skozi luknjo in jih oblizujejo. Žlahnejše pa še je njih serce. Svoje mlajše, starše in nevalnice ljubijo tako priserčno, da je dostikrat lahko človeka sram. Že latinec Plinij piše, da za svoje oslabele ali slepe starše kaj ljubeznjivo skerbé; jih kermijo, za ušesa nežno na sonce vodijo, in če grozi kaka nevarnost, pred vsem nevalnico v luknjo v varnost spravijo, naj jim ravno samim gre za življenje. To je Purdev sam vidil. Ako je ne morejo ovarovati, je tudi nočejo preživeti. Ponosni Angleži ljubijo tudi nepristojne veselice; včasih dajo namreč poloviti po kakih 50 podgan, ktere v pesčeno ograjo spustijo in pse šuntajo, da jih podavijo. Pri taki moriji l. 1858. dve podgani svojo starko na vso moč branite, se hudo v psa zaganjate in ga grizete, da grozno cvili, vendar ji zopet strese, in starko in še eno branivko pokončá. Druga branivka v silni praski znad psa na oder skoči, ko pa vidi, da je ob ljubi tovaršici — ne odbeži, ker ji ni nič več za življenje, temuč skoči na tla pred psa, in se mu tudi dá zadržati. Prečudna je tudi njihova miležnost in poterpljivost do svojih gruč t. j. do podgan s zraščeniimi repci. Ker te sirotice nikamor ne morejo, da vsaka na svojo stran vleče, jih redi spervega starka; počasi pa, da ne zagladijo, prevzamejo pa tudi druge to skerb. Take gruče se vidijo nadevane v draždanski, v erfurtski, v vernigerodski zbirki i. t. d.

Razlaganje naj bolj navadnih latinskih kratic v cerkveni pratiki.

Učiteljem in cerkvenikom spisal Iv. Cih.

A (a.) (albus) = bela (barva, ki se rabi pri cerkveni obleki);

abb. (abbas) = opat;